

SPRAVODAJKA

Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV

SPRÁVA O ČINNOSTI

ASOCIÁCIE SLOVENSKÝCH GEOMORFOLÓGOV PRI SAV ZA ROK 2010

Aj v roku 2010 pokračovala Asociácia slovenských geomorfológov pri SAV vo vyvíjaní aktivít podporujúcich rozvoj geomorfológie na Slovensku. Za najvýznamnejšiu udalosť v živote slovenskej geomorfológie možno v tomto roku považovať 6. vedeckú konferenciu ASG pri SAV, ktorá sa pod mottom *Geomorfológia a globálne environmentálne zmeny* uskutočnila v dňoch 8. – 11. septembra 2010 v Košiciach. Podujatie prebiehalo paralelne s 15. kongresom SGS pri SAV. V rámci tohto stretnutia sa konalo aj mimoriadne Valné zhromaždenie ASG pri SAV. Viac o tom, čo sa odohralo v Košiciach sa dočítate v osobitnej správe.

Čiastočne sa podarilo obnoviť prednáškovú činnosť. V októbri, v rámci prezentácie *Poz-*

natky a zážitky zo služobných ciest do Austrálie a Japonska, priblížil M. Lehotský svoje postrehy zo 7. medzinárodnej konferencie IAG – *Geomorphology 2009*, ktorá sa konala v Melbourne, ako aj z návštevy pracoviska *The Civil Engineering Research Institute for Cold Region of Public Works Research Institute of Japan* v meste Sapporo. V rámci prednášky bola veľká pozornosť venovaná najmä aktuálnym problémom geomorfologického výskumu v Austrálii a na ostrove Hokkaidó. Prezentácia vyvolala veľký záujem účastníkov (**Obr. 1**), preto zostáva len dúfať, že v budúcnosti sa podarí zvýšiť frekvenciu takýchto podujatí.

Tak ako po minulé roky, aj v roku 2010 sa viacerí členovia asociácie zúčastnili na výroč-

Obr. 1 Prednáška M. Lehotského o Austrálii a Japonsku

nej konferencie České asociace geomorfologů (ČAG) *Stav geomorfologických výzkumů v roce 2010*. Stretnutie geomorfológov z Českej republiky, Slovenska a Poľska, ale aj napríklad zo Sudánu, sa konalo 11. – 13. mája 2010 v Brannej v pohorí Hrubý Jeseník. Okrem bohatého odborného programu bola príjemným sprestrením aj nočná prehliadka miestneho stredovekého hradu Kolštejn.

Za jednu z najdôležitejších aktivít asociácie možno aj naďalej považovať vydávanie časopisu *Geomorphologia Slovaca et Bohemica*. Od roku 2010 pracuje jeho redakčná rada v novom medzinárodnom zložení. Sprísnilo sa aj posudzovanie príspevkov, ktoré v súčasnosti majú dvoch recenzentov. Prvé číslo vyšlo na jeseň roku 2010, druhé vychádza teraz. Časopis bol prihlásený do databázy SCOPUS a veríme, že v blízkej budúcnosti bude do nej aj zaradený. K zvýšeniu jeho kvality môžete prispieť aj vy svojimi zaujímavými článkami. Internetové vydanie časopisu a všetky ďalšie potrebné informácie nájdete na adrese <http://www.asg.sav.sk/gfsb/home/index.php>.

Život, žiaľ, prináša aj smutné udalosti. V uplynulom roku nás opustili dvaja kolegovia. Na jar sme sa rozlúčili s RNDr. Annou Greškovou, CSc. a na jeseň s doc. RNDr. Jozefom Kvitkovičom, DrSc.

Finančná situácia asociácie bola v roku 2010 nasledovná. K 1. januáru predstavoval majetok ASG pri SAV súhrnne 1129,94 EUR, k 31.12.2010 to bolo 1231,64 EUR. Prehľad celkovej bilancie, aj v porovnaní s predošlým rokom, poskytuje nasledovná tabuľka:

Majetok	31.12.2009	31.12.2010
kasa	9,48	140,57
banka	1120,46	1091,07
spolu	1129,94	1231,64
Príjmy	2009	2010
členské	183	204
dotácie	300	620
konferencia	975	475
iné	18,07	25,36
Spolu	1476,07	1324,36
Výdavky	2009	2010
zásoby	752,56	623,84
služby	1388,1	478,63
iné	283,41	120,19
spolu	2424,07	1222,66
Rozdiel	-948	101,7

Príjmy sme mali z dotácií od Rady slovenských vedeckých spoločností pri SAV, z vložného na konferenciu, z členských príspevkov, z príspevkov na časopis a z úrokov v banke. Dotácia bola poskytnutá na 6. vedeckú konferenciu ASG pri SAV (300 EUR), na Spravodaj (100 EUR), na prevádzkové náklady (100 EUR) a na zaplatenie členského príspevku v medzinárodnej geomorfologickej asociácii (120 EUR).

Na 6. vedeckú konferenciu ASG pri SAV v Košiciach boli celkové náklady vo výške 399,18 EUR. V rámci toho bolo hradené občerstvenie a príprava konferenčných materiálov.

Väčšina ostatných výdavkov smerovala na vydávanie časopisu (vrátane Spravodaja) a ďalšie prevádzkové náklady. Medzi najvyššie položky patrili faktúry za zviazanie časopisu (spolu 428,01 EUR) a nákup tonerov a papiera (224,66 EUR).

V roku 2011 bude pokračovať vydávanie časopisu *Geomorphologia Slovaca et Bohemica*. ASG pri SAV sa ďalej bude podieľať na príprave dvoch podujatí v rámci Slovenska. V termíne 9. – 12. Apríla 2011 sa v Smoleniciach uskutoční medzinárodný workshop *Late Miocene Trans-Paratethys Regional Scale Evolution of the Danube River Basin – Western Black Sea System & Danube Catchment Area Paleogeography and Geodynamics (EUROCORES - TOPO-EUROPE Source & Sink Workshop)* zameraný na neogénny vývoj Panónskej panvy. Na jeseň nás potom čaká už ôsme pokračovanie tradičnej konferencie *Výskum, využívanie a ochrana jaskýň* (3. – 6. október 2011, Demänovská Dolina). Významné medzinárodné podujatie nás čaká aj koncom októbra. Bude ním *Carpatho-Balkan-Dinaric Conference on Geomorphology* a konať sa bude v dňoch 17. - 20. októbra 2011 v obci Ostravice. Táto konferencia bude do istej miery aj náhradou za tradičné podujatie *Stav geomorfologických...*, ktoré sa zrejme v roku 2011 samostatne neuskutoční.

Podrobnejšie informácie o spomínaných akciách ako aj veľa ďalších aktualít nájdete na našej stránke (www.asg.sav.sk), ktorej obsah sa snažíme pravidelne obnovovať.

Ján Novotný

6. vedecká konferencia Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV

„Geomorfológia a globálne environmentálne zmeny“

V dňoch 8. – 11. septembra sa v Košiciach na pôde Univerzity Pavla Jozefa Šafárika konala 6. vedecká konferencia Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV *Geomorfológia a globálne environmentálne zmeny* (paralelne s 15. kongresom Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV). Spomedzi tridsiatich piatich účastníkov podujatia mali okrem slovenských geomorfológov zastúpenie aj zástupcovia z Poľska a Sudánu.

Rokovanie konferencie bolo rozdelené do štyroch blokov, do ktorých bolo celkovo zaradených dvadsať šesť prednášok. Najväčšie zastúpenie mali príspevky venované fluvialnej geomorfológii a riečnej krajine. V rámci tohto okruhu bola prezentovaná široká paleta tém a riešených problémov, od hodnotenia morfológie a dynamiky menších štrkonosných riek (E. Rojan a kol., A. Kidová, M. Frandofer, M. Rusnák), cez otázky klasifikácie riečnych úsekov Nílu (B. O. Bashir), komplexný geomorfologický a sedimentologický výskum rieky Dunaj (J. Novotný a kol.) až po hodnotenie ripariálnej vegetácie (M. Lehotský a kol.), zmeny riečnej krajiny (M. Cebecauerová) a využitie nových technológií pri hodnotení

revitalizovaných riečnych systémov (M. Michalková).

Tradične silné zastúpenie mali aj príspevky z oblasti geomorfológie krasu. Venované boli morfológii a vývoji riečnych dolín v špecifických podmienkach krasových území (J. Jakál, P. Bella a kol., A. Petrušáková) ako aj rôznym krasovým fenoménom z rôznych kútov Slovenska, či už išlo o paleokras Slovenského krasu (Z. Hochmuth), najnovšie poznatky o Plaveckej jaskyni v Malých Karpatoch (P. Bella) alebo polja drienočkej vrchoviny (P. Michal), či krajinné štruktúry Čachtického krasu (M. Vrábel).

Ďalšie príspevky sa zaoberali modelovaním dlhodobého vývoja reliéfu a jeho morfometrickou analýzou (J. Minár a M. Vích, M. Jenčo), problematikou zarovnaných povrchov (J. Košťálik), otázkou dlhodobého vývoja masívu Babej hory (A. Łajczak), morfoštruktúrami Vihorlatských vrchov (L. Dzurovčin), problematikou zosuvov a katastrôf (A. Medved'ová, J. Košťálik, V. Čech a J. Krokusová), otázkami glaciálneho reliéfu v Nízkych Tatrách (A. Gajdoš) alebo ronovými procesmi (P. Papčo).

Obr. 1 Účastníci fyzicko-geografickej exkurzie v rámci 15. kongresu SGS pri SAV a 6. vedeckej konferencie ASG pri SAV

Obr. 2 Obec Nižná Myšľa, zasiahnutá zosuvmi

Po skončení konferencie krátko rokovalo aj Valné zhromaždenie ASG pri SAV. Za najzávažnejšiu diskutovanú otázku možno považovať výzvu vytvoriť novú mapu geomorfologického členenia Slovenska, ktorá by odrážala najnovšie poznatky z geologického a geomorfologického vývoja Karpát a Panónskej panvy.

Okrem toho sa prítomní členovia asociácie uzniesli na zvýšení členského na 10 EUR ročne. Tento krok je podmienený najmä nutnosťou vykryť financovanie dvoch čísel časopisu *Geomorphologia Slovaca et Bohemica* ročne. Zápisnicu z tohto rokovania prinášame na konci tejto správy.

Obr. 3 Melioračné kanály v povodí Ondavy

Obr. 4 Tokajské pivnice

Na záver konferencie mali účastníci možnosť zúčastniť sa na exkurzii, spolu s ostatnými účastníkmi kongresu SGS pri SAV (**Obr. 1**). Trasa jej fyzicko-geografickej varianty viedla najskôr do obce Nižná Myšľa (**Obr. 2**) kde sme sa oboznámili s následkami nedávnych zosunov. Ďalej sme prešli cez pohorie Slanských vrchov, s ktorých reliéfom nás oboznámil (L. Dzurovčin). Pokračovali sme po-

vodím Ondavy, kde nám D. Barabas priblížil problematiku protipovodňovej ochrany územia (**Obr. 3**). Exkurzia bola zakončená ochutnávkou vín v jednej z tradičných tokajských pivníc (**Obr. 4**).

Ján Novotný

Z Á P I S N I C A

**z Valného zhromaždenia Asociácie
slovenských geomorfológov pri SAV
zo dňa 10. 9. 2010 v Košiciach**

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Program:

1. Otvorenie
2. Časopis Geomorphologia Slovaca et Bohemica
3. Nová mapa regionálneho geomorfologického členenia SR
4. Financie a členské
5. Konferencia ASG pri SAV v roku 2012
6. Rôzne a prijatie uznesení

1. OTVORENIE

Mimoriadne valné zhromaždenie otvoril a viedol predseda ASG pri SAV M. Lehotský, ktorý privítal všetkých prítomných a navrhol program, ktorý Valné zhromaždenie schválilo.

2. ČASOPIS GEOMORPHOLOGIA SLOVACA ET BOHEMICA

M. Lehotský informoval prítomných o aktuálnej situácii ohľadne vydávania časopisu Geomorphologia Slovaca et Bohemica. Vzhľadom na kritériá hodnotenia výstupov vedeckej činnosti v ČR sa českým geomorfológom neoplatí publikovať v periodikách, ktoré nie sú registrované aspoň v databáze SCOPUS. Časopis bol teda v júni 2010 do tejto databázy prihlásený a o jeho zaradení medzi registrované periodiká sa rozhodne v priebehu nasledujúceho roka. V uplynulom období bola vytvorená nová redakčná rada časopisu s výraznejším medzinárodným zastúpením. Články majú dvoch recenzentov. Preferujú sa texty v angličtine, zatiaľ budú akceptované aj príspevky v slovenskom a českom jazyku. Prvé číslo za rok 2010 sa pripravuje do tlače. Finančné pokrytie ročníka 2010 je zabezpečené. Členovia asociácie diskutovali o ďalšom vydávaní časopisu a hľadani finančných zdrojov naň.

3. NOVÁ MAPA REGIONÁLNEHO GEOMORFOLOGICKÉHO ČLENENIA SR

M. Lehotský pripomenul, že kolektív pod vedením J. Urbánka vytvoril vektorizovanú

mapu regionálneho geomorfologického členenia Slovenska, ktorá je spresnenou verziou mapy Mazúra a Lukníša a zodpovedá mierke 1:50 000. Pri tvorbe mapy sa ukázalo ako vhodné vytvoriť novú mapu, ktorá by odrážala najnovšie poznatky z geologického a geomorfologického vývoja Karpát a Panónskej panvy. VV ASG pri SAV v novembri 2009 poveril M. Lehotského, aby s členmi slovenskej geomorfologickej obce prerokoval koncepciu vytvorenia nového členenia. M. Lehotský podal informáciu o stave riešenia tejto problematiky. Z následnej diskusie na túto tému vzišli uznesenia č. 2/2010, 3/2010 a 4/2010.

4. FINANCIE A ČLENSKÉ

J. Novotný podal informáciu o finančnej situácii asociácie, s dôrazom na možnosti financovania vydávania časopisu Geomorphologia Slovaca et Bohemica. Následne sa plénum uznieslo na úprave výšky členského.

5. KONFERENCIA ASG PRI SAV V ROKU 2012

Valné zhromaždenie diskutovalo o možnostiach usporiadať následnú konferenciu ASG pri SAV v roku 2012, spoločne s riadnym Valným zhromaždením. Ochotu zorganizovať toto podujatie vyjadril v mene katedry geografie Katolíckej univerzity v Ružomberku P. Bella. Vzhľadom na to, že toto pracovisko organizovalo konferenciu nedávno, v prípade záujmu bude uprednostnené iné pracovisko.

6. RÔZNE A PRIJATIE UZNESENÍ

J. Novotný pripomenul, že v roku 2011 by sa mala uskutočniť Karpato-balkánska geomorfologická konferencia, ktorú bude organizovať katedra Fyzickej geografie Ostravskej univerzity. Tradičné podujatie ČAG „Stav geomorfologických výzkumů...“ bude pravdepodobne jej súčasťou.

Na záver rokovania schválilo plénum Valného zhromaždenia ASG pri SAV uznesenia, vrátane schválenia členstva novým členom.

Uznesenie 1/2010: Valné zhromaždenie ASG pri SAV navrhuje, aby časopis Geomorphologia Slovaca et Bohemica uverejňoval laudálne príspevky pri príležitosti významného životného jubilea (60, 70, 75, 80, 85, 90, ... rokov) členov geomorfologickej obce.

Uznesenie 2/2010: Valné zhromaždenie ASG pri SAV poveruje M. Lehotského, aby

v koordinácii s jednotlivými geografickými pracoviskami na Slovensku zostavil riešiteľský kolektív, ktorý sa bude podieľať na vypracovaní novej mapy regionálneho geomorfologického členenia SR.

Uznesenie 3/2010: Valné zhromaždenie ASG pri SAV navrhuje, aby vypracovanie novej mapy geomorfologického členenia SR z metodicko-technologického hľadiska zastrešil užší kolektív v zložení J. Minár, J. Urbánek, J. Jakál, M. Lehotský, J. Novotný, J. Beták.

Uznesenie 4/2010: Valné zhromaždenie ASG pri SAV poveruje M. Lehotského, aby v mene ASG pri SAV komunikoval s orgánmi verejnej správy ohľadne tvorby novej mapy regionálneho geomorfologického členenia SR a aby v priebehu najbližších mesiacov zorganizoval pracovné stretnutie, ktoré sa bude touto problematikou zaoberať.

Uznesenie 5/2010: Valné zhromaždenie ASG pri SAV stanovuje výšku členského 10 EUR, s platnosťou od 1.1.2011.

Uznesenie 6/2010: Valné zhromaždenie ASG pri SAV poveruje redakčnú radu časopisu *Geomorphologia Slovaca et Bohemica*, aby zabezpečila prípravu dvoch čísel ročne a ich distribúciu každému členovi asociácie, ktorý má za daný rok uhradené členské.

Uznesenie 7/2010: Valné zhromaždenie ASG pri SAV schvaľuje za nových členov:

Staškovanová Veronika

Gallay Michal

Kidová Anna

Skubinčan Peter

V Bratislave 20. 9. 2010

Overil: RNDr. Milan Lehotský, CSc.
predseda ASG pri SAV

Zapísal: Mgr. Ján Novotný, PhD.
vedecký tajomník ASG pri SAV

**Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
Správa slovenských jaskýň, Liptovský Mikuláš
Geografický ústav SAV, Bratislava
Asociácia slovenských geomorfológov pri SAV
Archeologický ústav SAV, Nitra**

VÝSKUM, VYUŽÍVANIE A OCHRANA JASKÝŇ

8. vedecká konferencia

pri príležitosti

**90. výročia objavenia Demänovskej jaskyne slobody
140 rokov speleoarcheologického výskumu na Slovensku**

3. – 6. 10. 2011

Demänovská Dolina

PRVÝ CIRKULÁR

Organizačný výbor:

Predseda: Ing. Jozef Hlaváč

Ing. Peter Gažík, Viera Granátová, Mgr. Dagmar Haviarová, Ing. Lýdia Jánošíková, Ing. Ľubica Nudzíková, RNDr. Vladimír Papáč, RNDr. Zuzana Višňovská, PhD., Mgr. Lukáš Vlček, RNDr. Ján Zelinka, RNDr. Ján Zuskin

Vedecký výbor:

Predseda: doc. RNDr. Jozef Jakál, DrSc.

doc. RNDr. Pavel Bella, PhD., prof. RNDr. Pavel Bosák, DrSc., RNDr. Ľudovít Gaál, PhD., Dr. Michał Gradziński, Dr. hab. Helena Hercman, doc. RNDr. Zdenko Hochmuth, CSc., RNDr. Vladimír Košel, CSc., doc. RNDr. Ľubomír Kováč, CSc., RNDr. Milan Lehotský, CSc., RNDr. Peter Malík, CSc., Dr. Jacek Piasecki, doc. Mgr. Martin Sabol, PhD., PhDr. Marián Soják, PhD., prof. Ing. Michal Zacharov, CSc.

Adresa sekretariátu:

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

Správa slovenských jaskýň

Hodžova 11

SK-031 01 Liptovský Mikuláš

Slovenská republika

Tel.: ++421-44-5536411, 44-5536241, 44-5536191; Fax.: ++421-44-5536311

E-mail: bella@ssj.sk, vlcek@ssj.sk, caves@ssj.sk

ODBORNÉ ZAMERANIE

Jaskyne predstavujú špecifické geosystémy s osobitnými vlastnosťami prírodných zložiek a procesov pod zemským povrchom. Najmä v krasových územiach patria medzi najmenej stabilné časti krajinných komplexov. Preto environmentálna ochrana jaskýň musí byť založená na vedeckých a odborných poznatkoch. Jaskyne ako prírodné pamiatky sú chránené z hľadiska ich geologických, geomorfologických, hydrologických, klimatických, biologických, paleontologických, archeologických, prípadne aj historických hodnôt.

Od roku 1997 každé dva roky Správa slovenských jaskýň organizuje vedecké konferencie s názvom Výskum, využívanie a ochrana jaskýň (Mlynky, 1997; Demänovská Dolina, 1999; Stará Lesná, 2001; Tále, 2003; Demänovská Dolina, 2005; Ždiar, 2007; Smolenice, 2009), ktoré sa stali pravidelným odborným speleologickým podujatím na Slovensku. V rámci ich programu sa prezentujú najnovšie výsledky z výskumu, monitorovania a ochrany jaskýň, najmä z územia Slovenska a okolitých štátov strednej Európy.

Hlavné tematické okruhy prezentovanej problematiky:

- geovedný výskum krasu a jaskýň
- biospeleologický výskum jaskýň
- environmentálny monitoring prírodných zložiek jaskynného prostredia
- jaskynné geosystémy, environmentálna ochrana krasu a jaskýň
- prevádzka sprístupnených jaskýň a iné využívanie jaskýň
- informačné systémy a dokumentácia krasových javov a jaskýň
- speleoarcheologický výskum.

Miesto konania hotel Repiská

Hotel Repiská

Demänovská Dolina 31

okres Liptovský Mikuláš

tel.: ++421-44-5591526

++421-44-5591576

fax.: ++421-44-5591527

e-mail: repiska@repiska.sk

<http://www.repiska.sk>

PREDBEŽNÝ PROGRAM**3. 10. 2011 (pondelok)**

18:00 – 22:00 príchod a prezentácia účastníkov

4. 10. 2011 (utorok)

07:30 – 08:30 raňajky

07:30 – 09:00 príchod a prezentácia účastníkov

09:00 – 09:20 otvorenie konferencie

09:30 – 12:00 referáty

12:00 – 13:30 obed

13:30 – 18:00 referáty

19:30 večera a spoločenské stretnutie

5. 10. 2011 (streda)

07:30 – 08:30 raňajky

09:00 – 11:00 referáty

- 11:00 – 11:40 posterové prezentácie
 11:40 – 12:00 ukončenie konferencie
 12:00 – 13:30 obed
 13:30 – 17:00 exkurzia – Demänovská jaskyňa slobody, Demänovská jaskyňa mieru (speleologická nenáročná, turistické oblečenie + individuálne osvetlenie)
 18:30 – 20:00 večera
 20:00 – 21:30 prezentácie výsledkov speleologického prieskumu a expedícií

6. 10. 2011 (štvrtok)

- 07:30 – 08:30 raňajky
 09:00 – 16:00 celodenná exkurzia: Kras Demänovskej doliny
- Pustá jaskyňa, spodné časti pri podzemnom toku Demänovky (speleologická stredne náročná, povinný výstroj + individuálne osvetlenie)
 - jaskyňa Štefanová (speleologická náročná, povinný výstroj + individuálne osvetlenie)
 - kontaktný kras na Lúčkach, prechod hrebeňom masívu Ostredka a Stodôlky (povrchová stredne náročná, turistické oblečenie).

REFERÁTY A POSTERY

Dĺžka referátu je 15 minút. Pri prezentácii možno použiť dátový alebo spätný projektor.

Postery sa budú prezentovať formou panelovej diskusie. Maximálne rozmery posteru: 90 × 120 cm (šírka × výška). V prípade veľkého počtu prihlásených referátov si vedecký výbor vyhradzuje právo preradiť niektoré referáty medzi posterové prezentácie.

Abstrakty referátov a posterových prezentácií sa uverejnia v časopise Aragonit, ročník 16, číslo 1, ktoré účastníci dostanú na konferencii pri registrácii. Rozšírené abstrakty, v rozsahu 1500 až 3000 znakov (bez príloh; v prípade potreby možno uviesť zoznam literatúry citovanej v texte), treba zaslať najneskôr do 31. 7. 2011 na adresu bella@ssj.sk alebo vlcek@ssj.sk. Abstrakty referátov môžu byť v slovenskom, českom alebo anglickom jazyku. Pod menom autora, resp. autorov treba uviesť ich pracoviská s adresami.

Pôvodné vedecké príspevky z konferencie sa po recenzii a posúdení redakčnou radou budú v roku 2012 publikovať v časopisoch Slovenský kras a Aragonit. Pokyny na spracovanie príspevkov sa uvedú v 2. cirkulári.

ÚČASTNÍCKY POPLATOK

Účastnícky poplatok vo výške 40 € sa uhradí v hotovosti pri registrácii účastníkov na konferencii. Zahŕňa organizačné náklady, prenájom konferenčnej miestnosti, občerstvenie cez prestávky, vydanie abstraktov referátov v časopise Aragonit a príspevkov časopisoch Slovenský kras a Aragonit, vrátane zaslania autorom po ich vydaní.

STRAVOVANIE A UBYTOVANIE

Stravovanie a ubytovanie v hoteli Repiská si hradia účastníci individuálne.

Ubytovanie sa poskytuje v dvojľôžkových izbách. Cena na osobu na jednu noc je 33 € vrátane raňajok pri obsadení jedného lôžka alebo 23 € vrátane raňajok pri obsadení dvoch lôžok.

Predbežné ceny stravovania:

- obed 8 €, večera 8 €
- slávnostná večera 4. 10. 2011 v cene 11 €
- suchý obed na celodennú exkurziu 6. 10. 2011 v cene 5 €

Pri každom jedle je v cene zahrnutý jeden nápoj.

EXKURZIE

Doprava z hotela Repiská na jednotlivé lokality (asi 5 km) sa zabezpečí automobilmi Správy slovenských jaskýň, v prípade potreby sa niektorí účastníci môžu prepraviť vlastnými automobilmi. Na celodennú exkurziu 6. 10. 2011 (štvrtok) si účastníci môžu objednať suchý obed (pozri stravovanie).

Minimálne a maximálne počty účastníkov na jednotlivé exkurzie dňa 6. 10. 2011 (štvrtok):

- Pustá jaskyňa, spodné časti pri podzemnom toku Demänovky a Chodba trosiek prístupné cez novootvorený vchod pri ústí Machnatej dolinky:
min. 5 osôb, max. 20 osôb
- jaskyňa Štefanová, staré časti a vetva smerujúca k Demänovskej jaskyni slobody:
min. 5 osôb, max. 10 osôb
- kontaktný kras na Lúčkach, prechod hrebeňom Ostredka a Stodôlky:
min. 5 osôb, max. neobmedzený počet osôb.

Významné životné jubileum RNDr. Antona Droppu, CSc.

Dňa 30. 6. 2010 sa RNDr. Anton Droppa, CSc., známy slovenský geograf a speleológ, v dobrom zdraví dožil 90 rokov. Dlhoročnou vedeckou a jaskyniarskou činnosťou sa zaradil medzi hlavné osobnosti slovenskej speleológie, ktorú dôstojne prezentoval aj na medzinárodnej úrovni. V rámci svojej vedeckej činnosti sa zamerával hlavne na morfológiu a genézu jaskýň a ich súvislosti s ostatnými krasovými javmi, čím slovenskú geomorfológiu rozvíjal zo speleologického i karsologického hľadiska. Túto činnosť a namáhavú prácu v náročných podmienkach jaskýň a priepastí vykonával takmer štyri desaťročia.

O kras a jaskyne sa začal zaujímať počas vysokoškolského štúdia v Olomouci a Brne z podnetu prof. F. Vitásk. V roku 1948 ako prvú preskúmal Mošnickú jaskyňu, ktorá sa nachádza v katastri jeho rodnej obce Lazisko na severnom úpätí Nízkych Tatier. V roku 1950 sa stal odborným pracovníkom Slovenskej speleologickej spoločnosti. V rámci rigorózneho štúdia, ktorú obhájil v roku 1951, sa zamerával na Smolenický kras v Malých Karpatoch. V rokoch 1952 až 1955 pracoval ako kustód v Múzeu slovenského krasu v Liptovskom Mikuláši, v rokoch 1955 až 1985 ako vedecký pracovník na Geografickom ústave SAV v Bratislave, na vysunutom pracovisku v Liptovskom Mikuláši. Dizertačnú prácu o morfológii a genéze Demänovských jaskýň, ktoré začal skúmať v roku 1949, obhájil v roku 1960. Počas svojej vedeckej a speleologickej činnosti zameranej na geomorfológiu krasu a jaskýň pôsobil takmer vo všetkých krasových územiach na Slovensku. Po odchode do dôchodku niekoľko rokov pôsobil ako vedecký konzultant Geografického ústavu SAV.

Jubilant je známy najmä vedeckou monografiou o Demänovských jaskyniach z roku 1957, v zahraničí najmä štúdiami o korelácii vývoja jaskynných úrovní v Demänovskej doline s vývojom riečnych terás Váhu a jeho prítokov. Jeho pozdĺžny rez Demänovských jaskýň s vývojovými úrovňami prevzali do viacerých zahraničných karsologických a speleologických publikácií. V súvislosti s objasňovaním vývoja jaskynných úrovní vykonal výskum riečnych terás v Liptovskej kotline. Vývoj vysoko položených inaktívnych riečnych jaskýň v Slovenskom raji, v ktorých prevládajú horizontálne chodby, dáva do súvisu s vytváraním zarovnaných povrchov. Zaoberal sa aj vysokohorským krasom a typizáciou krasových oblastí na Slovensku, vznikom kaňonovitých dolín

v Západných Karpatoch či chemickou denudáciou krasu v Demänovskej a Jánskej doline na severnej strane Nízkych Tatier. Početnými regionálnymi geomorfologickými štúdiami a správami, ktoré publikoval najmä v Geografickom časopise, Československom krase a Slovenskom krase, výrazne prispel k poznaniu krasu a jaskýň na Slovensku a podnietil rozsiahly speleologický výskum a prieskum.

V rámci speleologického výskumu A. Droppa zamerával a zdokumentoval viac ako 360 jaskýň. Pritom usmerňoval aj aktívne sa podieľal na speleologickom prieskume a objavovaní jaskýň. V Demänovskej doline okrem prekopania spodného vchodu do Pustej jaskyne inicioval jej prepojenie s Demänovskou jaskyňou slobody. Po domeraní Demänovskej jaskyne slobody na základe smerovania Suche a Hlinenej chodby a výskytu žulových štrkov v Jazernej chodbe Demänovskej ľadovej jaskyne predpokladal medzi týmito jaskyňami neobjavené podzemné priestory (dnešná Demänovská jaskyňa mieru).

Pre širšiu verejnosť pripravil sériu populárno-vedeckých publikácií o viacerých sprístup-

Anton Droppa v Malej Stanišovskej jaskyni, 30. 6. 2010

Foto: P. Bella

nených jaskyniach – Belianskej jaskyni, Demänovských jaskyniach, Dobšinskej ľadovej jaskyni, jaskyni Domica, Gombaseckej jaskyni a Važeckej jaskyni, ktoré vyšli v rokoch 1959 až 1962. Najvýznamnejšie jaskyne na Slovensku, vrátane prístupných jaskýň, prezentoval v obrazovej publikácii z roku 1967; jej doplnené vydanie vyšlo v roku 1973. Pre Encyklopédiu Slovenska, ktorá vychádzala v rokoch 1977 až 1982, vypracoval väčšinu hesiel o krasových javoch a jaskyniach.

Od roku 1949 A. Droppa patrí medzi zakladajúcich členov Slovenskej speleologickej spoločnosti. V roku 1951 sa stal členom Slovenskej geografickej spoločnosti, v roku 1961 až 1982 bol predsedom jej speleologickej odbočky v Liptovskom Mikuláši. V školskom roku 1956/1957 prednášal speleológiu na Katedre fyzickej geografie Fakulty geologicko-geografických vied Univerzity Komenského v Brati-

slave. Slovenská akadémia vied mu v roku 1980 udelila striebornú plaketu a v roku 1985 zlatú plaketu Dionýza Štúra za zásluhy v prírodných vedách. Za celoživotnú tvorivú prácu a mimoriadne výsledky dosiahnuté pri geomorfologickom výskume krasu a jaskýň na Slovensku je čestným členom Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV. Vedecký prínos A. Droppu pre poznanie krasu a jaskýň súborne zhodnotil Jozef Jakál v referáte, ktorý je publikovaný v zborníku z 5. vedeckej konferencie „Výskum, využívanie a ochrana jaskýň“ konanej v roku 2005.

Do ďalších rokov života jubilantovi želáme veľa šťastia, zdravia a osobnej pohody, aby nás neustále podnecoval a očaroval svojou neprestávajúcou vitalitou a zaoberanosťou do speleológie a krasovej geomorfológie.

Pavel Bella

Významné životné jubileum Prof. RNDr. Jaromíra Demka, DrSc.

Prof. RNDr. Jaromír Demek, DrSc. se narodil 14.8.1930 v Sokolnicích.

Absolvent Masarykovy univerzity v Brně v roce 1952 v oboru učitelství (přírodopis – zeměpis-chemie) na pedagogické fakultě a odborné fyzické geografie na přírodovědecké fakultě. Rigorózní řízení (RNDr.) v roce 1952 a obhajoba kandidátské disertační práce (CSc.) v roce 1956 (školitel prof. Dr. Jan Krejčí). Posléze jako inženýrský geolog působí v Centroprojektu Gottwaldov (1955 – 1958). V roce 1958 byl přijat prof. Dr. F. Vitáskem do Kabinetu pro geomorfologii Československé akademie věd v Brně. Množství terénních zkušeností, odborná erudice a pedagogická činnost vedou ke zpracování a obhájení habilitační práce o vývoji svahů v roce 1966 na tehdejší Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně (UJEP) v Brně. Doktorskou práci (DrSc.) vycházející z prací v periglaciálních zónách Sibíře a Dálného východu, Evropy a Severní Ameriky zdárně obhájil na Slovenské akademii věd v Bratislavě (1973). V roce 1960 byl pověřen vedením Kabinetu pro geomorfologii ČSAV, který se pod jeho vedením postupně z málo početného pracoviště mění na uznávaný Geografický ústav ČSAV v Brně. V Geografickém ústavu ČSAV působí jako ředitel v letech 1963 – 1978. Po odvolání z funkce ředitele ústavu nastupuje v roce 1978 jako docent geomorfologie na katedru geografie Přírodovědecké fakulty univerzity Jana Evangelisty Purkyně (od roku 1990 znovu Masarykova univerzita v Brně). Odtud přechází roku 1987 na přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, kde působí v letech 1988 až 1995 jako vedoucí katedry geografie a didaktiky geografie. V roce 1992 získává Jaromír Demek za univerzitní pedagogickou činnost z rukou prezidenta republiky titul profesor fyzické geografie. Po odchodu do důchodu je v letech 1995 až 1999 zaměstnán jako profesor na katedře životního prostředí PřF UP v Olomouci. Po odchodu z UP v Olomouci přechází zpět do Brna na katedru geografie pedagogické fakulty MU v Brně (1999 – 2003). V období 2005 – 2006 je odborným pracovníkem Agentury ochrany přírody a krajiny ČR na detašovaném pracovišti v Brně a posléze od roku 2006 výzkumným pracovníkem oddělení krajinné ekologie Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i. Průhonice. Externě přednáší od roku 2004 základy geografie na katedře hu-

mánní environmentalistiky fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně.

Vědecká specializace:

Prof. RNDr. Jaromír Demek se od počátku své vědecké práce specializoval na oblast věd o Zemi, a to především na geomorfologii. Jeho odbornou kariéru nasměrovali jeho učitelé přední čeští geomorfologové prof. RNDr. J. Krejčí DrSc. a prof. Dr. František Vitásek DrSc., člen korespondent ČSAV. Významně se podílel na geomorfologickém výzkumu a mapování nejen na území Československa – mezinárodně uznávané publikace o metodách geomorfologického mapování z let 1972 – 1982 vydané jak doma, tak v zahraničí jsou toho důkazem. Na Geografickém ústavu ČSAV v Brně vedl řadu výzkumných programů, např. tým odborníků (1973 – 1978) zpracovávajících soubor fyzicko-geografických, socioekonomických map a map životního prostředí České socialistické republiky. Spolupracoval se zemřelým prof. C. Embletonem (Velká Británie) na vydání monografie o geomorfologii Evropy. Byl po tři funkční období (1968 – 1990) prezidentem mezinárodní Komise geomorfologického výzkumu a mapování Mezinárodní geografické unie (IGU). Rada prací z polárních regionů a periglaciální geomorfologie provedených zejména ve spolupráci se známým sibiřským Institutem merzlotovedenija RAN v Jakutsku je citována ve světových učebnicích. Věnuje se i výzkumu krasových území. Významnou publikací byl Zeměpisný lexikon Hory a nížiny ČSR vydaný v roce 1987. Teoretickou, strukturní a dynamickou geomorfologii přednášel na univerzitách v Brně a Olomouci po více než 40

Prof. RNDr. Jaromír Demek, DrSc.

Foto: Jana Borská

let. Přednášel i nauku o krajině a krajinnou ekologii. Jeho kniha o aplikaci systémové teorie při výzkumu krajiny vyšla i v zahraničí. Pro potřeby výuky shromáždil množství materiálu publikovaného v mnoha vysokoškolských skriptech a učebnicích i v učebnicích zeměpisu pro střední a základní školy. V letech 1999 – 2009 se podílel na zpracování geomorfologických charakteristik regionálních svazků ediční řady Chráněná území ČR včetně svazku Jeskyň. V roce 2006 byl s P. Mackovčinem editorem druhého přepracovaného vydání Zeměpisného lexikonu ČR. Má významný podíl na mapovém obsahu Atlasu krajiny ČR (2007 – 2010). Celkem se Jaromír Demek autorsky podílel na vydání více než 500 publikací v České republice, Československu a rovněž v zahrani-

čí. Za svoji práci byl zvolen řádným členem akademie LEOPOLDINA – Německé národní akademie (SRN), je čestným členem našich i zahraničních vědeckých společností a nositelem čestných medailí našich i zahraničních univerzit a vědeckých společností. Absolvoval přednáškové pobyty v řadě zemí (1994 USA).

Během své více než 50 – ti leté odborné dráhy vychoval nejen nesčetně studentů, ale i řadu odborníků, kteří se prosadili nejen v československé a české geomorfologii.

Peter Mackovčín, Marek Křížek

Významné životné jubileum RNDr. Jána Urbánka, CSc.

Popredný slovenský geograf a geomorfológ RNDr. Ján Urbánek, CSc. sa dožíva významného životného jubilea 70 rokov v pevnom zdraví a zánietení pre ďalšiu vedeckú prácu. Túto udalosť si pripomíname zvlášť radi preto, že jubilant stál pri zrode Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV a v rokoch 2000 – 2008 bol hlavným redaktorom nášho časopisu *Geomorphologia Slovaca*.

Ján Urbánek sa narodil 28.8.1940 v Bratislave. Po maturite v roku 1957 začal študovať na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave špecializáciu fyzická geografia a pedagogický smer biológia – zemepis. Po skončení vysokoškolského štúdia nastúpil do Geografického ústavu Slovenskej akadémie vied ako vedecký aspirant, neskôr ako vedúci vedecký pracovník, kde pôsobí dodnes.

V roku 1969 získal na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského titul RNDr. a v roku 1972 mu bola udelená v SAV vedecká hodnosť kandidáta geografických vied (CSc.).

Na začiatku svojej vedeckej činnosti podrobnejšie rozpracoval výsledky diplomovej práce, ktoré publikoval v monografii *Malé Karpaty a priľahlá časť Podunajskej nížiny v oblasti Jur – Pezinok*, ktorá vyšla v novozaloženej edícii *Nauka o Zemi*, séria *Geographica* vydávanej vo Vydavateľstve SAV. Jeho vedecký zámer sa postupne rozšíril na pre geomorfológiu prítiažlivý problém zosunov. Teoretický prínos jeho práce sa prejavil v oblasti poznania príčin vzniku a priebehu zosunov. Najvýznamnejší prienik, znamenajúci obohatenie teórie geomorfológie a prehĺbenia poznania reliéfu Slovenska zaznamenal v oblasti morfoštruktúrnej analýzy reliéfu a neotektonických procesov. Práve táto tématika sa stala jeho zásluhou aj nosnou témou Geografického ústavu SAV, ktorá sa spájala s ústavom nielen v slovenskej geografickej obci, ale aj v rámci Karpato - balkánskej geomorfologickej komisie. Zaoberal sa problematikou mladých tektonických pohybov a otázkou ich vplyvu na reliéf Západných Karpát. Týmto problémom sa zaoberal vo viacerých štúdiách, v ktorých zaviedol pojmy „tektonická línia“ a „tektonická mriežka“. Výsledky tohoto výskumu boli publikované v početných vedeckých štúdiách. Zároveň sa uplatnili pri delimitácii hraníc geomorfologických celkov v rámci riešenia projektu Geomorfologické členenie SR, ktorého bol zodpovedným

riešiteľom.

Ján Urbánek analyzoval a mapoval svahové procesy vo viacerých oblastiach. Výsledky publikoval v samostatných štúdiách. Ako spoluriešiteľ sa zúčastnil na medzinárodnom projekte *The Response of Fluvial Systems Large Land Use Changes*, ktorý bol koordinovaný Hebrejskou Univerzitou v Jeruzaleme. Na túto tému predniesol na Fourth International Conference on Geomorphology v Bologni (1997) aj referát. Výsledky dlhoročného výskumu svahových procesov RNDr. Jána Urbánka, CSc. synteticky spracoval v monografii *Geomorfologická katéna – časopriestorové štruktúry* (2009).

V spolupráci s akademikom Prof. RNDr. Emilom Mazúrom, DrSc. a Prof. RNDr. Jánom Drdošom, DrSc. sa RNDr. Ján Urbánek, CSc. podieľal na riešení problematiky „krajinných syntéz“ a na koncipovaní ich teoreticko-metodologickej bázy. Krajinné syntézy boli dlhé obdobie nosnou ideou výskumov v Geografickom ústave SAV. Okrem toho sa premietali nielen do celoslovenskej geografickej komunity, ale boli akceptované aj v medzinárodnom vedeckom prostredí. Okolo ideí krajinných syntéz sa vytvorila pracovná skupina „Landscape Synthesis – Geocological Foundations of the Complex Landspae Management“ v rámci IGU a neskôr pracovná skupina „Landscape System Analysis in Environment Management“ v rámci IALE.

V rokoch 2009 – 2010 bol členom širokého autorského kolektívu, ktorý vypracoval publikáciu *Stratégia rozvoja slovenskej spoločnosti*. Pri tejto práci využil Ján Urbánek svoju

RNDr. Ján Urbánek, CSc.

Foto: archív Geografického ústavu SAV

schopnosť zjednotiť množstvo poznatkov, ktoré o Slovensku máme, do celostného, syntetického obrazu.

Ján Urbánek pôsobil dlhé roky ako vedúci Oddelenia Geomorfológie a kvartéru v Geografickom ústave SAV. V rokoch 1997 až 2008 bol postupne zodpovedným riešiteľom štyroch vedeckých projektov Grantovej agentúry VEGA, ktoré boli zamerané na priestorovú štruktúru prírodnej krajiny Slovenska, ďalej na vývoj reliéfu Západných Karpát na základe výskumu morfoštruktúrnych a morfodynamických pomerov, na neotektoniku, ako aj regionálne geomorfologické členenie Slovenska v mierke 1:50 000.

Ján Urbánek je členom redakčnej rady Geografického časopisu.

Pracoval vo viacerých poradných orgánoch. Bol členom Poradného zboru Ministerstva kultúry v projekte „Príprava Slovenska na vstup do EÚ z kultúrno-spoločenského hľadiska“ (1991), členom Vedeckého kolégia SAV pre vedy a Zemi a vesmíru (1999 – 2006), tajomníkom Komisie Predsedníctva SAV pre životné prostredie (1998 – 2001). Bol predsedom Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV (2000 – 2008).

Dlhé roky pôsobil v oblasti ochrany prírody a krajiny. Bol členom Predsedníctva UV SZO-PK a predsedom odbornej komisie pre poznávanie a ochranu prírody a krajiny. Výsledky svojej práce prezentoval ako vedúci autorského kolektívu v monografii *Chránime prírodu a krajinu*.

Niekoľko rokov prednášal na Prírodovedeckej fakulte UK, na Katedre fyzickej geografie a Katedre regionálnej geografie. Prednášal aj na Slovenskej vysokej škole technickej na Katedre plánovania a urbanizmu. Oponoval početné diplomové, ale aj doktorandské dizertačné práce, pôsobil v dvoch spoločných odborových komisiách doktorandského štúdia Fyzická geografia a geoekológia a Regionálna geografia. Vychoval šesť doktorandov, ktorí získali titul PhD.

Musíme vyzdvihnúť aj prácu Jána Urbánka v národne orientovaných intelektuálnych kruhoch. Jeho články v časopise Kultúra, ako aj iných periodikách sú nielen inšpirujúce, ale aj povzbudivé. Neprijíma apriorné kozmopolitné prístupy k životu, ale vyzdvihuje tradičné národné hodnoty a prednosti slovenského národa, ktorými je možné svet zaujať.

Ján Urbánek je autorom troch vedeckých monografií. V štyroch monografiách je autorom kapitol. Je spolautorom jednych vysokoškolských skript. Publikoval okolo sto odborných článkov, z toho 15 v zahraničných periodikách. Predniesol 9 prednášok na medzinárodných vedeckých konferenciách. Prednáška na Fourth International Conference on Geomorphology v Bologni bola vyžiadaná organizátormi.

Doterajšia vedecká a celospoločensky užitočná práca bola okrem iného ocenená v SAV Striebornou plakietou Dionýza Štúra za rozvoj prírodných vied, Cenou SAV za popularizačnú činnosť a Čestným členstvom v Karpato – balkánskej geomorfologickej komisii.

Súhrnne môžeme povedať, že Ján Urbánek obohatil našu vedu v troch základných oblastiach. Sú to geomorfológia, krajinné syntézy a ochrana prírody a krajiny. Nielenže prehĺbil poznatky o krajine a reliéfe Slovenska, ale obohatil teóriu vedy v uvedených oblastiach a načrtnol nové metodické postupy ich výskumu. Ján Urbánek patrí medzi slovenských geomorfológov pracujúcich v teréne, a to sa odráža aj na výsledkoch jeho práce.

Ján Urbánek sa netají ďalšími plánmi. Pripravuje monografickú publikáciu z geomorfologickej oblasti. Preto mu želáme do ďalších rokov pevné zdravie, radosť z vedeckej práce a spokojnosť v osobnom živote.

Jozef Jakál

Významné životné jubileum doc. RNDr. Zdenka Hochmutha, CSc.

Známy slovenský speleológ, geograf a terajší predseda redakčnej rady Slovenského krasu doc. RNDr. Zdenko Hochmuth, CSc., sa vo februári 2010 dožil významného životného jubilea. Za 60 rokov svojho tvorivého života stihol preskúmať, objaviť, zamerať a zdokumentovať množstvo jaskýň, najmä na strednom a východnom Slovensku. Vďaka dlhoročnej aktívnej vedeckej a jaskyniarскеj činnosti sa jubilant radí medzi hlavné osobnosti slovenskej speleológie, ktorú rozvíja z vedeckého aj praktického hľadiska.

Narodil sa 22. 2. 1950 v Ružomberku. Vyrastal v učiteľskej rodine, v ktorej nadobudol pozitívny vzťah k prírode. V rokoch 1969 až 1974 absolvoval vysokoškolské štúdium na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Začal študovať predmety biológia – zemepis, po dvoch rokoch sa špecializoval na fyzickú a regionálnu geografiu. V diplomovej práci, ktorú spracovával pod vedením prof. M. Lukniša, sa zaoberal krasovými ostrovmi v Revúckej vrchovine a Rimavskej kotline. Po ukončení vysokej školy nastúpil na Katedru geografie Pedagogickej fakulty v Prešove, kde pôsobil až do roku 1998. Rigoróznou prácu zameranú na geomorfologické pomery západnej časti Revúckej vrchoviny a priľahlej časti Rimavskej kotliny obhájil v roku 1975. Neskôr túto prácu rozšíril a v roku 1996 vydal formou monografie. Vedeckú aspirantúru na Geografickom ústave SAV v Bratislave skončil v roku 1984. V dizertačnej práci pod vedením akademika E. Mazúra sa zaoberal komplexno-geografickým výskumom Humenského podolia, vrátane tamojších jaskýň. Habilitoval sa na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave v roku 1989. V rokoch 1991 až 1994 bol dekanom a v rokoch 1994 až 1997 prodekanom Pedagogickej fakulty v Prešove. V roku 1998 prijal ponuku vedenia Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach, aby spolu s prof. J. Košťálikom založili katedru geografie, ktorú neskôr pretvorili na Ústav geografie. V súčasnosti je Z. Hochmuth jeho riaditeľom.

Už na základnej škole sa začal zaujímať o jaskyne a počas štúdia na strednej škole spolu s ružomberskými kamarátmi začali fungovať ako jaskyniarska skupina. Zaujímal sa najmä o neďalekú Liskovskú jaskyňu, jaskyne a krasové javy v Chočských vrchoch, Veľkej Fatre a Nízkych Tatrách. Počas vysokoškolského štúdia pomáhal otcovi pri písaní niektorých kapitول turistických sprievodcov po pohoriach

v okolí Ružomberka. Po obnovení Slovenskej speleologickej spoločnosti sa zoznámil P. Hipmanom a ďalšími jaskyniarimi z ostatných častí Slovenska a začal sa zaoberať „skutočným“ jaskyniarstvom. V nasledujúcich desaťročiach speleologický prieskum a dokumentáciu jaskýň vykonával v mnohých krasových územiach. Okrem dolného Liptova a priľahlých pohorí pôsobil v Slovenskom raji, Humenských vrchoch, Červených vrchoch, Branisku, Čiernej hore, Demänovskej a Jánskej doline v Nízkych Tatrách, vo východnej časti Slovenského krasu či v bradlovom pásme na východnom Slovensku. Opísal aj niektoré pseudokrasové jaskyne v pohorí Bachureň a v Slanských vrchoch.

Po prvých potápačských akciách v Brestovskej jaskyni sa speleologická činnosť jubilanta začala od polovice 80. rokov preorientovávať na jaskynné potápanie. Zamerail tzv. „vodnú cestu“ medzi Demänovskou jaskyňou slobody a jaskyňou Vyvieranie v Demänovskej doline. Najväčší úspech dosiahol pri objavovaní jaskyne Skalístý potok, ktorá sa stala najdlhšou a najhlbšou jaskyňou v Slovenskom krase (horný vchod pod vedením Z. Hochmutha jaskyniari prekopali až v novembri 2007, dovtedy do jaskyne mohli vstúpiť iba speleopotápači jej spodnými, zaplavenými časťami). Hoci s pribúdajúcim vekom jubilant upúšťal od potápania v náročnom až extrémnom jaskynnom prostredí, svoj záujem o problematiku speleopotápačského prieskumu zavŕšil vydaním publikácie o prieskume podzemných vodných tokov na Slovensku, ktorá vyšla v roku 2000.

Z. Hochmuth je známy aj precíznymi plánmi jaskýň, ktoré väčšinou zamerail so svojimi

Zdenko Hochmuth

Foto: Bohuslav Kortman

kamarátmi. Z množstva jaskýň sa treba osobitne zmieniť o Liskovskej jaskyni, „zasifónových“ častiach Brestovskej jaskyne, jaskyni Vyvieranie, jaskyni Zlomísk, Stanišovských jaskyniach či Moldavskej jaskyni. Pod vodou zameral aj viaceré vodné sifóny. Na pretrvávajúci záujem o zameriavanie a mapovanie jaskýň poukazuje aj jeho metodická príručka o mapovaní jaskýň z roku 1995.

V roku 1988 Z. Hochmutha zvolili za predsedu Slovenskej speleologickej spoločnosti (SSS), keď slovenské jaskyniarstvo prechádzalo viacerými zmenami. Následne dve funkčné obdobia pôsobil ako podpredseda SSS, v roku 1999 sa stal opäť na štyri roky predsedom SSS. V rokoch 1991 až 2005 bol redaktorom Spravodaja SSS, ktorého vydávanie zaktivizoval po spoločenských zmenách na prelome 80. a 90. rokov. Jeho zásluhou sa na stránkach vtedajších čísel Spravodaja SSS publikovalo množstvo poznatkov o novoobjavených a preskúmaných jaskyniach, ktorými sa prezentovala naša speleológia. Z. Hochmuth je dlhoročným členom redakčnej rady Slovenského krasu, od roku 2002 jej predsedom.

V rokoch 1974 až 1984 Z. Hochmuth absolvoval viaceré zahraničné speleologické expedície do hlbokých európskych jaskýň (Sniežna-Nad Kotlinami v Poľsku, Gouffre Jean-Bernard, Dent de Crolles a Gouffre Berger vo Francúzsku, Lamprechtsofen v Rakúsku, Sima GESM v Španielsku, Vilimova jama v Chorvátsku), ktoré organizovala Slovenská speleologická spoločnosť. Krasové a pseudokrasové jaskyne spoznával aj počas svojich ciest v Írsku, vo Venezuele, na Kryme, Kanárskych ostrovoch, Islande, Srí Lanke alebo mexickom Yucatáne.

Medzi hlavné výsledky vedeckej činnosti jubilanta patrí geomorfologický výskum rozsadlinových jaskýň a priepastí v príkrovových troskách jadrových pohorí, genézy jaskýň v Červených vrchoch, jaskynných úrovní v Jánskej doline a v Liskovskej jaskyni, divergencie povrchových a podzemných riečisk v Jánskej a Demänovskej doline, jaskynných sifónov, morfológie a genézy jaskýň Bodvianskej pahorkatiny či predkvartérnych jaskýň v Nízkych Tatrách a v Slovenskom krase. Výsledky publikoval najmä v Slovenskom krase

a Spravodaji SSS, ako aj v niektorých geografických časopisoch a zborníkoch. Doterajšie poznatky o krasových územiach a jaskyniach na Slovensku skompletizoval v podobe monografie, ktorá vyšla v časopise Geografia Cassoviensis v roku 2008. Okrem výlučne speleologických úloh riešil viaceré vedecké projekty zamerané najmä na rozdielne skrasovatenie planín Slovenského krasu a geoeologické problémy krajiny krasových území. Od roku 2008 je podpredsedom Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV. Problematiku krasu a jaskýň pravidelne prezentuje aj na geomorfologických a geografických konferenciách a sympóziách.

Vďaka zanietenosti pre jaskyniarstvo, ktorému sa Z. Hochmuth venuje od roku 1964, vynaložil nesmiernu námahu a obetoval tisíce hodín na spoznávanie našich jaskýň, čím sa stal vzorom pre mladších jaskyniarov. Speleoalpinistické zdatnosti pohybu v podzemí využil pri výskume mnohých hlbokých jaskýň a priepastí. Dokonca sa podieľal aj na vývoji lezeckých pomôcok na speleologický prieskum. Takmer dve desaťročia bol aktívnym speleotápačom. Všestranné speleologické aktivity musel sčasti obmedziť iba v čase, keď bol dekanom a prodekanom Pedagogickej fakulty v Prešove. Svojimi vedeckými prácami výrazne prispel ku geomorfologickému výskumu jaskýň, k spoznávaniu hydrografie a vývoja západokarpatských krasových území, najmä v jadrových pohoriach Fatransko-tatranskej oblasti a vo východnej časti Slovenského rudohoria. Zaslúžil sa o prieskum menej známych jaskýň v karbonátoch a karbonatických zlepencoch východokarpatskej Vihorlatsko-gutínskej oblasti. Poznanky o pseudokrasových jaskyniach Západných Karpát doplnil z východnej časti Podhôrno-magurskej oblasti a severnej časti Matransko-slanskej oblasti.

Vmene slovenských speleológov i geografov jubilantovi do ďalších rokov života želáme veľa šťastia, zdravia a osobnej pohody, aby úspešne pokračoval a naďalej rozvíjal svoju bohatú jaskyniarsku, vedeckú i pedagogickú činnosť.

Pavel Bella

Významné životné jubileum RNDr. Milana Lehotského, CSc.

V decembri 2010 významný slovenský geograf, geomorfológ a súčasný predseda Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV RNDr. Milan Lehotský, CSc. oslávil v plnom zdraví svoje šesťdesiate narodeniny.

Milan Lehotský sa narodil 5. 12. 1950 v liptovskej obci Hybe. Po štúdiu geografie na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave (1969 – 1974) sa zamestnal na Geografickom ústave SAV. Tomuto pracovisku zostal verný až do súčasnosti, kedy tu zastáva funkciu vedúceho oddelenia Fyzickej geografie a geomorfológie (od 2006) a je aj súčasným predsedom vedeckej rady ústavu. V roku 1976 získal titul RNDr. a v roku 1985 obhájil dizertačnú prácu, ktorú neskôr vydal knižne pod názvom *Funkčné štruktúry krajiny (Štiavnické vrchy)* a bol mu udelený titul CSc.

V začiatkoch svojej vedeckej kariéry sa venoval najmä rozvíjaniu koncepcie krajinných syntéz, s cieľom poznať štruktúru krajiny a jej potenciál pri rôznom spoločenskom využívaní. Neskôr sa sústredil na výskum eróznio-akumulačných procesov pôdy a pôdnych katén. Za jeho najväčší prínos v tejto oblasti možno považovať aplikáciu moderných datovacích metód (pomocou izotopu cézia ^{137}Cs). V poslednom období sa zameriava na fluvialnú geomorfológiu, jej základné koncepty, klasifikáciu fluvialných systémov, výskum morfologických a sedimentárnych štruktúr a ich zmien a na komplexný výskum riečnej krajiny. Jeho prínos v tejto oblasti môžeme nepochybne považovať v rámci Slovenska za pioniersky. Výsledky svojej práce publikoval v dvoch monografiách a vo viac ako 200 príspevkoch v knižných, časopiseckých zahraničných aj domácich publikáciách. Ohlas na jeho práce vyjadruje vyše 500 citácií.

Bohatá je aj projektová činnosť M. Lehotského. Podieľal sa na riešení viacerých medzinárodných aj domácich projektov. V rokoch 1992 – 1998 to bol projekt „The response of fluvial systems to large scale land use changes“ (Hebrew University, Jeruzalem) zaoberajúci sa vplyvmi zmien krajiny pokrývky na správanie vodných tokov Myjavskej pahorkatiny. V rokoch 1998 – 2000 projekt „Spatial redistribution of radionuclides within catchments: Development of GIS-based models for decision support systems“ (Utrecht Centre for Environmental and Landscape Dynamics) za-

meraný na hodnotenie prírodného prostredia v okolí jadrovej elektrárne Mochovce. V rokoch 2003 – 2004 v rámci Twinning light programu EÚ pracoval na projekte, ktorý vyústil do spracovania manuálu hodnotenia morfologických vlastností vodných tokov Slovenska pre účely ich monitoringu v rámci implementácie Rámcovej smernice EÚ o vode. V rokoch 2004 – 2005 bol členom riešiteľského kolektívu projektov „Cross-border River Landscape Management“ (program Perseus) a projektu „Management der Flusslandschaften“ (Akademie für Raumforschung und Landesplanung, Hannover), ktoré sa zaoberali postupmi manažovania riečnej krajiny. V projekte „Protected Area Networks“ (program INTERREG) v rokoch 2005 – 2008 sa zúčastnil na výskume sieťovania chránených území Tatranského regiónu. Ako vedúci alebo spoluriešiteľ sa podieľal na riešení viacerých projektov financovaných Vedeckou grantovou agentúrou MŠ SR (VEGA). Svoje pracovné skúsenosti obohatil aj mnohými služobnými cestami do zahraničia, okrem iných do Japonska, Austrálie, Izraela, Francúzska, Rumunska, Talianska, Švédska, Poľska alebo Ruska.

M. Lehotský pôsobil externe ako pedagóg na UKF v Nitre a v súčasnosti vyučuje študentov PRIF UK v Bratislave. Vedeckej výchove

RNDr. Milan Lehotský, CSc.

sa venuje aj ako školiť doktorandov. Významné sú aj jeho aktivity v orgánoch zabezpečujúcich rozvoj slovenskej vedy z hľadiska jej administrácie a manažmentu. Je členom Kolégia SAV pre vedy o Zemi a vesmíre, členom Komisie VEGA a viacerých spoločných odborných komisií pre doktorandské štúdium.

M. Lehotský bol v roku 2008 zvolený za predsedu Asociácie slovenských geomorfologov pri SAV. Okrem toho je členom výkonného výboru Slovenskej asociácie pre krajinnú ekológiu (IALE) a členom ďalších vedeckých spoločností (Slovenská geografická spoločnosť pri SAV, Slovenská pedologická spoločnosť). Je tiež hlavným redaktorom medzinárodného časopisu *Geomorphologia Slovaca et Bohemica* a členom redakčných rád viacerých vedeckých časopisov (*Geografický časopis*, *Geographia Slovaca*, *Acta Environmentalica Universitatis Comenianae*).

V mladosti aktívne hral futbal za TJ Tatran Hybe a TJ Slávia Prírodovedec UK Bratislava. Je tiež vášnivým cestovateľom, súkromne navštívil mnohé krajiny Európy, Ameriky, Ázie a Afriky.

Obdivuhodná je jeho zanietenosť pre vedu a túžba učiť sa nové veci. Svojím nadšením často zahanbuje aj mnohých mladších kolegov, ktorými sa rád obklopuje a ktorých vie správne motivovať. V práci je tímovým hráčom, o čom svedčí množstvo publikácií, pri ktorých je jedným zo spoluautorov.

V mene slovenských geomorfologov prajeme Milanovi Lehotskému veľa zdravia a spokojnosti do ďalších rokov pracovného i súkromného života!

Ján Novotný